

ONA TILI FANINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH

Urganch Innovatsion Universiteti o'zbek tili va adabiyoti fani o'qituvchisi

Abdusharipova Dilorom Xo'sinovna

erkin izlanuvchi

Annotatsiya: *Ona tili fanini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Multimedia vositalari o'quvchilarning diqqatini jalb qilish, ularning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash, darslarni qiziqarli va interaktiv qilish imkonini beradi. Ona tili darslarida multimedia texnologiyalarini qo'llash nafaqat o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularning nutq madaniyatini rivojlantirishda ham katta yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *multimedia vositalari, elektron kitblar, intonatsiya, dars jarayoni, pedagogik yondashuvlar, til, mustaqil fikrlash.*

Multimedia vositalari ta'lim jarayonida turli shakllarda qo'llanilishi mumkin. Masalan, kompyuter dasturlari yordamida interaktiv testlar va viktorinalar tashkil etish, elektron kitoblar va audiovizual materiallar orqali darslarni boyitish, video va audio lavhalarni namoyish qilish orqali o'quvchilarning eshitish va ko'rish qobiliyatlarini rivojlantirish mumkin. Bu vositalar o'quvchilarga ona tilining grammatik qoidalarini, lug'at boyligini, talaffuz va intonatsiyani yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi. Multimedia texnologiyalarining yana bir afzalligi shundaki, ular o'quvchilarga mustaqil ishlash imkoniyatini yaratadi. O'quvchilar kompyuter yoki planshet yordamida interaktiv mashqlarni bajarish orqali o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Bu esa o'qituvchining dars jarayonini samarali tashkil etishiga, har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashishiga xizmat qiladi.[1]

Multimedia vositalaridan foydalanish ona tili darslarini yanada jonli va qiziqarli qiladi. Masalan, she'rlarni o'qishda audio yozuvlar yoki video kliplar

yordamida o'quvchilarga asarning ohangini, kayfiyatini yetkazish osonlashadi. Shuningdek, matnlarni tahlil qilishda grafikalar, diagrammalar va animatsiyalar yordamida ma'lumotlar yanada tushunarli bo'ladi. Bu esa o'quvchilarning tahliliy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Multimedaning ta'lim jarayoniga ta'siri o'qituvchining metodik yondashuvini ham o'zgartiradi. O'qituvchi endi faqat darslikdagi matnlarni o'qib berish bilan cheklanmay, multimedia vositalari yordamida interaktiv muhit yaratadi. Bu esa o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvlarini rag'batlantiradi. Darslarda multimedia vositalaridan foydalanish o'qituvchining pedagogik mahoratini oshiradi, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish ko'nikmalarini shakllantiradi.[2]

Multimedia vositalarini ona tili darslarida qo'llashda ayrim muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. Masalan, texnik jihozlarning yetishmasligi, o'qituvchilarning multimedia texnologiyalarini qo'llash bo'yicha yetarli bilimga ega emasligi, internet tarmog'ining cheklanganligi kabi omillar darslarning sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli maktablarda zamonaviy texnik baza yaratish, o'qituvchilarni muntazam ravishda malaka oshirish kurslariga jalb etish muhimdir. Multimedia vositalarining ona tili fanida samarali qo'llanilishi uchun dars rejasini va metodik materiallarni shunga mos ravishda tayyorlash zarur. O'quvchilarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va bilim darajasi hisobga olinib, multimedia vositalaridan foydalanish tartibi aniqlanishi lozim. Masalan, boshlang'ich sinflarda ko'proq vizual va audio materiallar, o'rta va yuqori sinflarda esa interaktiv dasturlar va taqdimotlar qo'llanilishi mumkin.[3]

Multimedia ta'lim jarayonini individualizatsiyalash imkonini beradi. Har bir o'quvchi o'z qobiliyatiga mos ravishda materiallarni o'zlashtirishi mumkin. Bu esa ona tilini o'rganishda muvaffaqiyatga erishishni osonlashtiradi. Shuningdek, multimedia vositalari yordamida o'quvchilar o'z ijodiy ishlarini yaratishlari, masalan, matnlarni tahrirlash, slaydlar tayyorlash, audio va video materiallar

tayyorlash kabi ko'nikmalarni rivojlantirishlari mumkin. Multimedia texnologiyalari ona tili fanida ta'lim sifatini oshirish bilan birga, o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Interaktiv darslar davomida o'quvchilar bir-biri bilan fikr almashish, muhokama qilish, jamoaviy ishlarda ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning nutq madaniyatini, muloqot qobiliyatini oshiradi.[4]

Multimedia vositalarining ta'lim jarayonida qo'llanilishi o'qituvchining ish yukini kamaytiradi. Masalan, tayyor interaktiv testlar va mashqlar yordamida o'quvchilarning bilim darajasini tez va aniq baholash mumkin. Bu esa o'qituvchiga vaqtni samarali taqsimlash va darsni yanada sifatli tashkil etishga yordam beradi. Multimedia texnologiyalari ona tili fanida ta'lim jarayonini zamonaviylashtirish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkonini beradi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini yaxshilashga xizmat qiladi. Multimedia vositalari yordamida o'quvchilar ona tilining nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy ko'nikmalarini ham chuqurroq egallaydilar.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, ona tili fanini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Multimedia texnologiyalari o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning pedagogik mahoratini oshirish, ta'lim sifatini yaxshilash imkonini yaratadi. Zamonaviy ta'lim muassasalarida multimedia vositalarini keng joriy etish, o'qituvchilarni bu sohada malaka oshirishga jalb etish ta'limning rivojlanishida muhim qadam hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Husanboyeva Q., Niyozmetova R. Ona tili va adabiyot o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish metodikasi. Toshkent, 2022.

2. Shukin A. Ta'limning audiovizual vositalaridan sistemali foydalanish. Toshkent, 2021.
3. Islomova M. Ona tili darslarida interaktiv multimedia dasturlarining o'rni. Samarqand, 2023.
4. Karimov J. Ona tili fanida multimedia texnologiyalarini qo'llash. Toshkent, 2022.
5. Rasulova N. Bolalar adabiyotini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish. Toshkent, 2023.
6. Tursunov S. O'zbek xalq ertaklari modulini o'qitishda multimedia vositalari. Namangan, 2019.
7. Qodirov B. Ona tili fanini o'qitishda interaktiv usullar va multimedia vositalari. Buxoro, 2023.